

LBRIS

We know
books

P.D. JAMES

**o meserie nepotrivită
pentru o femeie**

editura rao

IBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JAMES, P.D.

O meserie nepotrivită pentru o femeie / P.D. James; trad.: Irina Stoica. - București: Editura RAO, 2011

ISBN 978-606-8255-33-0

I. Stoica, Irina (trad.)

821.111-31=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

P.D. JAMES
An Unsuitable Job for a Woman
© P.D. James, 1972
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
IRINA STOICA

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

februarie 2011

ISBN 973-606-8255-33-0

Pentru Jane și Peter, care
au consimțit cu amabilitate
ca două dintre personajele
mele să locuiască pe strada
Norwich nr. 57.

Capitolul 1

În dimineața morții lui Bernie Pryde – sau poate în dimineața următoare, deoarece Bernie murise după bunul său plac, fără să se gândească să consemneze momentul aproximativ al plecării sale – Cordelia fusese prinsă într-un blocaj pe linia Bakerloo, la ieșirea din Lambeth-North, și întârziase o jumătate de oră la birou. Ieși din metrou pe la stația Oxford Circus în soarele acelei dimineți de iunie, trecu grăbită pe lângă cumpărătorii matinali aruncând o privire în vitrinele lui Dickins și Jones, se amestecă în aglomerația de pe strada Kingly făcându-și drum cu greu pe trotuarele blocate și prin talmeș-balmeșul de mașini și furgonete parcate pe strada îngustă. Știa că graba este irațională, doar un simptom al obsesiei ei de ordine și punctualitate. Nu avea programată nici o întâlnire, nici o discuție cu vreun client, nici un raport important de scris. La sugestia Cordeliei, ea și domnișoara Sparshott, dactilografa temporară, transmiteau informații despre agenție tuturor avocaților din Londra în speranța atragerii clientelei; domnișoara Sparshott era probabil ocupată cu asta acum și-și arunca ochii pe ceasul de mână, bătăile mașinii ei deveneau un veritabil staccato, iritată de fiecare minut de întârziere al Cordeliei. Era o femeie neatrăgătoare, cu buzele strânse permanent ca și cum ar fi vrut să oprească dinții ieșiți în afară să țâșnească din gură, cu o bărbie

din care se iveau câteva fire de păr aspru, crescând cu atât mai repede cu cât erau mai des smulsi, și cu un păr blond aranjat într-un fel de bucle țepene. Barba și gura aceea i se păreau Cordeliei o dezmințire a ideii că toți oamenii se nasc egali și făcea eforturi ca, din când în când, s-o simpatizeze pe această femeie cu viața ei dusă în camere mobilate, numărând grijulie piesele de douăzeci și cinci de penny pentru gazul de sobă, obligată să-și lucreze singură rochiile. Pentru că domnișoara Sparshott era o croitoreasă îndemânică și o cursantă activă a școlii serale. Hainele ei erau bine făcute, dar conțineau acele mici detalii care le făceau să nu fie niciodată moderne: fustele cenușii sau negre erau numai niște experimente pentru execuția unui pliu sau inserția unui fermoar, bluze cu gulere și manșete bărbătești, în culori pastelate insipide, cărora le asorta fără discreție colecția ei de bijuterii ieftine; rochiile sac de o lungime fixă, pentru a-și putea ascunde picioarele fără formă și gleznele butucănoase.

Cordelia nu avea presimțirea nici unei tragedii, așa că, deschise ușa din stradă, ușa care era de obicei închisă cu zăvorul pentru liniștea chiriașilor misterioși și a la fel de misterioșilor lor vizitatori. Noua placă de bronz din stânga ușii strălucea în soare, realizând un contrast vizibil cu zugrăveala murdară și scorojită. Cordelia aruncă spre ea o privire scurtă, aprobatoare:

AGENȚIA DE DETECTIVI PRYDE

Proprietari:

BERNARD G. PRYDE & CORDELIA GRAY

Cordelia cheltuiuse câteva săptămâni de răbdare și tact pentru a-i schimba intențiile lui Bernie, care voise să adauge numelui său cuvintele „Fost membru al Poliției Metropolitane“, iar numelui ei cuvântul „Domnișoară“. Nu mai fuseseră nici un

fel de alte probleme cu placa, iar ea, Cordelia, era conștientă că nu-i adusese partenerului nici o calificare deosebită, nici un fel de experiență a trecutului și nici un capital, în afara unui corp de douăzeci și doi de ani, fragil și în același timp rezistent, o inteligență deosebită, pe care Bernie, după cum îl suspecta ea, o considera mai mult incomodă decât admirabilă și un fel de afecțiune pentru Bernie izvorâtă pe jumătate din milă, pe jumătate din disperare. Foarte curând, Cordeliei i-a fost clar că viața se va întoarce împotriva lui într-un mod cât se poate de brutal. Ea recunoștea semnele. Bernie nu obținea niciodată un loc bun în autobuz, nu putea să admire priveliștea pe fereastra unui tren fără ca un alt tren în trecere să-i obtureze vederea, pâinea îi cădea pe podea invariabil cu partea unsă cu unt dedesubt; Mini Morris, micuța mașină, destul de ascultătoare când o conducea Cordelia, dar condusă de Bernie se nștepenea în intersecțiile cele mai aglomerate. Uneori, Cordelia se întreba dacă acceptându-l dintr-un soi de masochism pervers pe acest partener cu atât de puțin noroc nu se putea molipsi de ghinionul lui. Bineînțeles însă că ea nu se simțise niciodată atât de puternică încât să poată schimba ceva.

Scările miroseau, ca întotdeauna, a transpirație veche, a soluție de lustruit lemnul și a insecticid. Pereții erau de un verde închis și umezi în permanență, indiferent de anotimp, ca și cum ar fi secretat miasma unei înfrângerii. Ornamentele metalice ale balustradei erau greoaie, iar linoleumul de pe trepte era plin de crăpături și găuri, cârpit de proprietar în tot felul de culori țipătoare, operație pe care o executa numai când chiriașii se plângeau prea tare. Agenția era la cel de-al treilea etaj. Nu se auzeau zgomotele clapelor sau clinchetul cadrului mașinii de scris, și, intrând, Cordelia o văzu pe domnișoara Sparshott preocupată de curățatul mașinii, un Imperial vechi, constituind un motiv permanent al lamentărilor dactilografei. Aceasta își

ridica privirea cu un vizibil resentiment întipărit pe figură și cu spinarea mai țepănană decât o bară metalică.

– Mă întrebam când o să apareți, domnișoară Gray. Sunt îngrijorată în privința domnului Pryde. Cred că trebuia să fie înăuntru, în birou, dar este liniște desăvârșită și ușa este încuiată.

Cordelia simți o strângere de inimă și trase de clanța ușii.

– De ce n-ai făcut ceva?

– Ce anume să fi făcut, domnișoară Gray? Am bătut în ușă. L-am strigat. Nu intră în atribuțiile mele să fac așa ceva, sunt numai o dactilografă angajată temporar. Nu am nici o autoritate aici. M-aș pune într-o situație foarte neplăcută dacă mi-ar răspunde. Presupun că are dreptul să-și folosească propriul birou cum vrea. În afară de asta, nici nu sunt sigură că este acolo.

– Trebuie să fie. Ușa este încuiată și pălăria lui este aici.

Pălăria moale a lui Bernie, cu marginile vechi răsucite de jur împrejur, era atârnată în cuierul strâmb, ca un simbol al unei singuratiche decrepitudini. Cordelia cotrobăi în geanta de umăr, căutându-și propria cheie. Ca de obicei, obiectul atât de necesar era tocmai la fundul genții. Domnișoara Sparshott începu cântecul tastelor ca și cum ar fi vrut să se izoleze total de o poveste inevitabil traumatizantă. Pe deasupra zgomotului, rosti totuși cu un aer defensiv:

– Aveți o notă pe birou!

Cordelia rupse plicul și îl deschise. Era scurt și explicit. Bernie avea întotdeauna capacitatea de a se exprima succint când avea ceva de spus.

„Îmi pare rău, colega, mi-au spus că am cancer și am ales modul acesta de a ieși din scenă. Am văzut ce a făcut tratamentul din oameni și eu nu am chef de așa ceva. Mi-am făcut testamentul și i l-am dat avocatului meu. Ai să-i găsești numele în birou. Îți las ție toată afacerea. Totul, inclusiv echipamentul. Baf-tă și multe mulțumiri.“

Dedesubt, cu acea lipsă de considerație specifică unui condamnat la moarte, mângălise un final mai puțin demn:

„Dacă mă găsești în viață, pentru numele lui Dumnezeu, așteaptă înainte de a chema pe cineva în ajutor. Mă bizui pe tine pentru asta, colega. Bernie.“

Ea se apropie de biroul încuiat, deschise, intră înăuntru și închise grijiile ușa în spatele ei.

Era o ușurare să observe că n-avea nevoie să aștepte. Bernie era mort. Zăcea prăbușit peste birou, într-o imensă și desăvârșită epuizare. Mâna dreaptă avea pumnul pe jumătate desfăcut și un brici deschis alunecase peste masă, lăsând o dâră subțire de sânge asemenea urmei vâscoase a unui melc, venit acolo să se odihnească și găsind un echilibru precar în cealaltă parte a biroului. Încheietura mâinii stângi, sfâșiata de două tăieturi, se sprijinea cu palma desfăcută deasupra unei oale emailate pe care Cordelia o folosea la spălutul vaselor. Bernie o umpluse cu apă, dar acum era plină ochi cu un lichid decolorat, bătând în roz și mirosind dulceag a stătut, un lichid în care se vedeau degetele chircite, crispate, albe ca ale unui copil, dar acoperite parcă de o peliculă fină de ceară. Amestecul de sânge și apă se revărsase de pe birou îmbibând marginile covorului în culori țipătoare, pe care Bernie îl cumpărase de puțină vreme în speranța de a-și impresiona vizitatorii cu statutul său, dar despre care Cordelia credea că nu făcea altceva decât să atragă atenția asupra aspectului sărăcăcios al restului biroului.

Una dintre tăieturi era superficială, dar cealaltă mersese adânc până la os, o adevărată rană cu sânge uscat pe marginile căscate destul de larg cât să poată aminti de o ilustrație din manualul de anatomie. Cordelia își aminti cum îi descrisese Bernie cândva un virtual sinucigaș întâlnit pe vremea când era încă un tânăr polițist.

Era vorba de un bătrân pe care îl găsisse ghemuit în ușa unei magazii. Un bătrân cu venele spintecate de o sticlă spartă, un

batrân care însa fusese readus la viața lui imposibilă și nedorită pe jumătate, pentru că un imens cheag de sânge astupase venele sfâșiate. Amintindu-și aceasta, Bernie își luase toate precauțiile ca povestea cu cheagul să nu se mai repete și-n ceea ce privește persoana lui. După cum observase Cordelia, el își luase și altă precauție; era acolo, în dreapta lui o ceașcă goală de ceai, cea în care îi servea ceaiul de după-amiază, păstrând urmele unui praf alb, probabil aspirină amestecată cu barbiturice. Un fir uscat de salivă i se prelinse dintr-un colț al gurii, făcută pungă; buzele îi erau întredeschise ca ale unui copil irascibil și vulnerabil. Cordelia scoase capul pe ușă și spuse cu voce liniștită:

– Domnul Pryde e mort, nu intra. Am să sun la poliție de aici!

Mesajul telefonic a fost primit cu calm, cineva urmând să sosească acolo. Stând și așteptând în spatele corpului neînsuflit, Cordelia simți nevoia să facă un gest de milă și-și lăsă mâna să cadă pe părul lui Bernie. Moartea nu avusese încă putere să distrugă totul, dar celulele acelea mici ale părului erau acum reci și lipsite de viață, aspre ca ale unui animal sălbatic. Ea își retrase repede mâna, dar, din grabă, îi atinse ușor marginea frunții. Pielea era lipicioasă și foarte rece. Așadar, aceasta era moartea; așa o simțise și tatăl ei. Orice gest de milă era acum lipsit de sens și inutil. Nu putea fi în moarte o comunicare mai mare decât fusese în viață.

Cordelia se întreba când anume, la ce oră exact, murise Bernie. Nimeni nu va ști niciodată. Poate că nici Bernie nu știuse. Așa cum presupunea ea, trebuie să fi existat o clipă măsurabilă în timp, în care Bernie încetase să mai fie Bernie și devenise acel pachet greu de carne și oase. Trecuse acest moment unic, atât de important pentru el, pierzându-și cunoștința. Cea de a doua mamă vitregă a ei, doamna Wilkes, ar fi spus că Bernie a știut foarte bine acel moment, un moment de glorie unică, când plutești printre turnuri strălucitoare, cântece înălțatoare, înalțimi triumfale.

Biata doamnă Wilkes! Văduvă, singurul ei fiu murind în război, cu o casă veșnic plină de gălăgia copiilor adoptați, care erau toată viața ei, avea nevoie de aceste vise. Ea își trăise viața cu eforturi maxime, luptând ca o fărâma de cărbune aprins împotriva vântului. Cordelia se gândea acum la ea pentru prima oară după mulți ani și îi auzea vocea obosită și grijulie: „Dacă Dumnezeu nu-ți dă un semn la dus, o să-ți dea la întoarcere“. Ei bine, lui Bernie Dumnezeu nu i-a dat nici un semn nici la dus, nici la întoarcere.

Era de neînțeles, dar oarecum tipic pentru Bernie, care avea în el o încăpățănare unică și un optimism de neînvinș în ceea ce privește afacerile, chiar când nu avea în casa de bani nimic altceva decât câteva monede pentru plata gazului, să-și piardă orice speranță și să părăsească viața fără pic de luptă. A fost poate ceva, în subconștientul său, care l-a determinat să recunoască atunci că nimic, nici chiar agenția, nu reprezintă pentru el un viitor real, și atunci a hotărât că în felul acesta poate părăsi totul cu un pic de umor. O făcuse în mod eficient, dar surprinzător de dezordonat pentru un fost polițist, obișnuit cu căile morții. Și abia acum Cordelia își dădu seama de ce alesese lama de barbierit și pilulele. Pistolul! Ei bine, pistolul nu! Nu vruse să părăsească scena într-un mod atât de comod. Ar fi putut să folosească pistolul, dar a vrut să-i rămână ei, să-l moștenească împreună cu șubredele fișiere, antica mașină de scris, trusa criminalistică și întregul echipament, ceasul său de mână antișoc și antiacvatic, covorul îmbibat de sânge, grămada de hârtii de scris purtând antetul cu arabescuri: *Agencia de detectivi Pryde – Apelați la Pryde în problemele dumneavoastra!* Tot echipamentul; el se gândise la tot. Astfel a trebuit și a reușit să-i amintească de pistol. Ea descuie micul sertar de sub masa lui Bernie, sertar ale cărui chei le aveau numai ei doi, și-l trase. Pistolul era încă acolo, în hamul de piele făcut special pentru el, cu trei cutii cu gloanțe alături. Era un pistol de calibrul 38 semiautomat. Ea nu

știuse niciodată cum ajunsese pistolul la Bernie, dar era sigură că nu avea permis pentru el. Ea nu-l privise niciodată ca pe o armă mortală, poate pentru că obsesiile naiv adolescentine ale lui Bernie în legătură cu el îl reduceau la inutilitatea unei jucării. El se gândise să facă din ea – în orice caz în teorie – o trăgătoare adevărată. Merseseră împreună cu mașina în pădurea Epping, și amintirile ei despre acest exercițiu de tragere se amestecau cu umbra umedă și mirosul frunzelor putrezite. El fixase o țintă pe un pom oarecare și pistolul fusese încărcat cu gloanțe oarbe. Auzea încă ordinele lui sacadate și nervoase: „Îndoaipe ușor genunchii! Picioarele depărtate! Brațul întins! Ochii pe țintă! Mâna stângă pe țeavă! Ține brațul întins, colega, brațul întins! Bine! Nu e rău, nu e rău deloc!“. „Dar, Bernie, spusese ea, noi n-o să tragem nici măcar un foc, nu avem autorizare!“ El zâmbise, un zâmbet important, mucalit, ascunzând cunoștințele superioare: „Dacă vreodată vom trage vreun foc la supărare, va fi numai ca să ne salveze viețile. Într-o astfel de situație, chestiunea permisului este absolut irelevantă“. El fusese foarte mulțumit de această frază și o repetase ridicându-și fața aspră spre soare ca un câine. Ea se întreba acum ce văzuse el cu ochii minții în clipa aceea: poate pe ei doi ghemuiți în spatele unui bolovan uriaș, în mijlocul unei mlaștini, gloanțe vâjâind în jur și izbîndu-se de piatră în vreme ce își treceau pistolul fumegând din mână în mână.

El mai spusese: „Trebuie să fim foarte atenți cu muniția. Nu că n-am putea, desigur, să o obținem“...

Zâmbetul devenise aspru reamintindu-și acele legături misterioase, acele informații obligând la ubicuitate, venind dintr-o lume de umbră.

Deci îi lasase ei pistolul. Fusese cel mai de preț lucru pe care îl avea. Ea îl strecură, înfășurat încă, în poșeta de umăr. Era desigur neplăcut că poliția ar fi putut examina sertarul în cazul sinuciderii evidente, dar putea la fel de bine să nu existe nici un risc. Bernie dorise ca ea să aibă pistolul, și Cordelia nu voia să

renunțe la această idee cu ușurință. Punând geanta la picioare, ea se așeză iarăși lângă trupul neînsuflețit. Spuse o rugăciune scurtă, adresându-se unui Dumnezeu de a cărui existență nu era prea sigură, pentru sufletul lui Bernie, în a cărui nemurire nu credea nici acesta, și începu să aștepte liniștită poliția.

Primul polițist care a venit era eficient, dar prea tânăr și nu destul de experimentat ca să-și ascundă șocul și dezgustul la vederea morții violente și dezaprobarea față de calmul Cordeliei. Nu și-a petrecut mult timp în birou. Când a ieșit, a luat mesajul lui Bernie și a meditat îndelung și cu grijă asupra lui, ca și cum ar fi putut extrage din el un sens adânc, adevărul gol-goluț în legătură cu moartea. Apoi a împăturit hârtia.

– Va trebui să păstrez această notă pentru moment, domnișoară. Ce l-a determinat să trimită scrisoarea aici?

– Nu l-a determinat nimic, aici era biroul lui. Era detectiv particular.

– Și dumneata lucrai pentru el, domnișoară Pryde? Erai secretara lui?

– Eram partenera lui. O spune chiar în nota aceea. Am douăzeci și doi de ani. Bernie era principalul partener; el a început afacerea. A lucrat în Poliția Metropolitană, la Brigada Omucideri, cu comisarul Dalglish.

Îndată ce a rostit aceste cuvinte, Cordelia a regretat. Erau prea favorabile, prea naive ca să însemne ceva în apărarea bietului Bernie. Și apoi, după cum văzuse ea, numele Dalglish nu-i spusese nimic polițistului din fața ei. De ce i-ar fi spus ceva? El era numai o uniformă locală și atât. Nu avea de unde să știe cât de des ascultase ea, cu o politețe care masca enervarea, amintirile nostalgice ale lui Bernie despre timpul petrecut la Omucideri sau elogiile privitoare la virtuțile și înțelepciunea lui Adam Dalglish: „Super-ul – ei bine, el era pe atunci numai un inspector – întotdeauna ne învăța... Odată, Super-ul a deschis un caz... Dacă era un lucru pe care nu-l înghițea...“

Uneori, Cordelia se întreba dacă acest supraom existase cu adevărat sau dacă tășnise omnipotent și fără defecte din mintea lui Bernie, ca un mentor și erou absolut indispensabil. Fusese un șoc pentru ea când văzuse mai târziu, într-o revistă, fotografia comisarului-șef Dalglish, o figură întunecată, sardonică, ochii scrutători având în același timp un aer împrăștiat, care nu lăsa să se vadă nimic din ce gândește. Nimic din acea înțelepciune și volubilitate despre care Bernie recita ca din Evanghelie. Mai mult, ea îl suspecta de a-și constitui el însuși propria filosofie. La rândul ei, născocise propria litanie de dispreț: superficial, îngâmfat, sarcastic; se întreba acum cât din înțelepciunea ei l-ar fi putut ajuta în aceste momente pe Bernie.

Polițistul dăduse discret un telefon. Acum se plimba prin celălalt birou, bombănind și privind încurcat mobila jerpelită, de mâna a doua, fișierul dărăpănat cu unul dintre sertare pe jumătate deschis, lăsând să se vadă ceainicul și ceștile, linoleumul scorojit. Domnișoara Sparshott, stând țepăna în fața anticei mașini de scris, privea la el cu un amestec de neplăcere și fascinație. În cele din urmă, el îi spuse:

– Ei bine, ce-ar fi să vă faceți o ceașcă de ceai cât îl aștept eu pe medicul legist? Există un loc unde s-ar putea face un ceai?

– Este o cămară mică, jos, pe coridor. O folosim împreună cu ceilalți chiriași de la etajul acesta. Dar sunteți sigur că aveți nevoie de un medic? Bernie este mort.

– Legal nu e mort până când o persoană autorizată, un medic, nu declară asta în mod oficial. După asta, adăugă: Este numai o precauție.

„O precauție pentru ce? se întreabă Cordelia – pentru judecata de apoi, pentru condamnare, pentru putrezire?“

Polițistul intră din nou în biroul lui Bernie. Ea îl urmă întrebând șoptit:

– Nu s-ar putea să-i permiteți domnișoarei Sparshott să plece? Ea este doar o angajată a agenției plătită cu ora. Nu

a făcut nimic până când am venit și mă îndoiesc că va face de acum încolo.

El fu puțin șocat de calmul Cordeliei și de aparenta ei concentrare asupra unor lucruri atât de mărunte și mercantile în timp ce stătea la o distanță atât de mică de trupul lui Bernie, dar reuși să spună cu destulă bunăvoință:

– Voi schimba numai două vorbe cu ea și apoi va putea să plece. Nu e un loc potrivit pentru o femeie.

Tonul său sugera că nu făcuse acest lucru niciodată.

După ce așteptase în celălalt birou, Cordelia raspunse la inevitabilele întrebări:

– Nu, nu știu dacă era căsătorit. Am avut sentimentul că era divorțat; nu mi-a vorbit niciodată despre vreo soție. Locuia în Cremona Road nr. 15. Mi-a permis să-mi iau o cameră mobilată alături, dar nu ne vedeam prea mult unul pe celălalt.

– Cunosc bine Cremona Road; mătușa mea stătea acolo când eram copil; e una dintre străzile de lângă Muzeul Imperial de Război.

Faptul că știa strada părea să-l liniștească și să-l umanizeze. A meditat fericit câteva clipe.

– Când l-ai văzut ultima oară în viață pe domnul Pryde?

– Ieri, în jurul orei cinci după-amiază, când am plecat de la birou puțin mai devreme, pentru niște cumpărături.

– Nu a venit acasă noaptea trecută?

– L-am auzit mișcându-se prin jur, dar nu l-am văzut. Am un reșou în camera mea și, de obicei, îmi pregătesc mâncarea acolo, fără să știu dacă el este sau nu acasă. Nu l-am auzit azi-dimineață, ceea ce este cam neobișnuit, dar m-am gândit că mai stă în pat. Facea asta în diminețile în care trebuia să se ducă la spital.

– Astăzi era ziua de mers la spital?